

ВТУ „СВЕТИ СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЙ”
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ, КАТЕДРА „ПСИХОЛОГИЯ”

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Красимира Йонкова

член на Научно жури за защита на дисертационен труд

„Влияние на родителската включеност върху Аз-образа на ученици в арабското общество”

написан от Нур Заки Салайме

с научен ръководител доц. д-р Петър Нешев

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

**Професионално направление 3.2. Психология, Докторска програма
Обща психология**

**въз основа на Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 878
от 17.11.2023г.**

Предоставям на вниманието ви констатациите ми от прочита на указания дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”:

Данни за докторантурата

От прегледа на предоставената научна продукция установих, че дейностите по Учебния план на кандидата са успешно изпълнени. Не се установява наличие на плагиатство от проверката с програмата Антиплагиат. Представени са три публикации в реферирани издания по темата на дисертацията, с което постигнатият набор точки за наукометрия съответства на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. Констатирам, че цялостната документация е изрядна и

отговаряща на всички критерии по смисъла на процедурата за провеждане на настоящата защита.

Данни за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд е с общ обем 158 страници на английски език, композиционно оформени в увод, три основни глави, заключителна част, озаглавена „дискусия”, литература, набор от Приложения. За представяне на количествените резултати в съдържателния текст са включени 19 таблици и 10 фигури, онагледяващи аспекти от дизайна на авторовото експериментално изследване.

Библиографската справка указва ползването на 150 специализирани източника на английски и арабски език, иврит, както и Интернет ресурси. Оценявам теоретичния капацитет на разработката като адекватен и достатъчно информативен.

Предоставеният Автореферат в превод на български, е с балансиран обем от 37 страници. Структуриран е съобразно композиционната организация на изследването и адекватно представя основните му тези, концепции, резултати и обобщения. Без възражения приемам и самооценката на Салайме за приносите на работата му.

Съдържателен анализ на структурните компоненти

Уводният текст на труда адекватно въвежда в темата и обосновава актуалността ѝ с главен акцент върху нейната обществена значимост – както в теоретичен, така и в приложен аспект. Мотивацията за избор е указана в духа на настоящите тенденции към модернизиране на училищната институция, съчетаваща традиционни и иновативни методи на обучение с цел постигане на по-качествено образование. Авторът ни убеждава, че сегментът на „родителското включване” в образователния процес на децата им не е подлаган на сериозни проучвания в арабското общество. Така вероятно е изкристализирал и замисъла на изследването, който приемам за иновативен.

Предметът, обектът, заложената хипотеза, както и задачите на цялостното теоретико-емпирично изследване, са добре формулирани. Те ясно очертават психологичния център, около който е организирана логиката на последващото изложение, а именно: разкриване на

взаимовръзките между родителското участие в училищния живот на детето и нивото на неговата самооценка.

Първата глава „Включването на родителите в училището – литературен преглед” съдържа два концептуални аспекта. Първият осветлява начините за привличане на родителите към образователната система и представя подробен обзор на специализирани източници по темата за родителското участие при формирането на мотивация за учене в детската личност. Вторият акцент е фокусиран върху анализа на училищната институция в арабското общество в глобален и локален аспект: от една страна с функцията ѝ на социализиращ фактор, а от друга с особеностите на социалнопсихологичния климат съобразно културната специфика на регионалните общности.

Втората глава „Аз-образът сред учениците - литература” включва анализа на сложния психологичен конструкт „Аз”. Както е известно, подходите към интерпретацията на Аз-а в психологичната наука са твърде нееднозначни и по правило зависими от методологичната рамка, чийто привърженик е техният автор. Тук кандидатът е показал правилна ориентация и адекватно разбиране на научните представи, описващи природата на Аз-а. Подробно са разгледани теориите на Джеймс, Кули, Розендейл, етапите на развитие на Аз-концепцията, факторите за изграждане на Аз-образа, с акцент върху отговорната роля на родителите, социалната среда, семейната атмосфера, социалните стереотипи и очаквания, типични за арабското общество. В исторически и съвременен контекст особено детайлизирано е представена терминологията, разясняваща понятието „училищни постижения” и свързаните с тях проблеми в образователната система.

Третата глава „Извадка” представя постановката, организацията и методиката на работа на кандидата по извършеното емпирично изследване на включеността на родителите в училищния живот на техните деца. Целта, задачите и хипотезите са ясно описани. Обектът на изследването включва 90 родители и деца от 6 основни училища в различни начални класове, представени в извадка от две групи, разграничени съответно на живеещи в Арабския сектор на Израел и в Палестинската автономия. Приложен е подходящ инструментариум за достъп до изследваните величини. Считаю, че дизайнът е творчески конструиран и свършено адекватен за решаването на задачите и проверката на заложените хипотези.

Научни приноси

Въпреки, че в констатациите ми дотук открих значението на редица положителни характеристики на разработката, в синтез ще посоча още няколко приносни аспекта:

1. Обосновано е лансирана парадигмата на общностното образование, като ресурса му да компенсира дефицити на традиционното е точно определен и конкретно разяснен; това обогатява проблемните области на педагогиката, психологията, социологията.
2. Извършено е полезно понятийно и саметично прецизиране на начините за привличане на родителите към образователната система, въз основа на което са разработени комплексни Програми за оптимизиране на взаимодействията с училищната институция, базирани на партньорство, загриженост, формиране на компетенции за насърчаване на детското развитие.
3. Важността на родителската включеност в училищното ежедневие на децата, както и ролята ѝ при формирането на положителен Аз-образ в самопредставата на личността, е не само аналитично аргументирана, но и експериментално доказана.
4. Разработеният емпиричен дизайн на изследването е строен и лесно приложим към широк кръг образователни институции за включване на родителите в статус на равнопоставен партньор при вземането на решения по въпроси, касаещи благополучието на децата им.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Въз основа на посочените констатации относно дисертационния труд „Влияние на родителската включеност върху Аз-образа на ученици в арабското общество”, написан от Нур Заки Салайме, категорично заявявам положителния си вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в Професионално направление 3.2. Психология, Докторска програма „Обща психология”.

20.12. 2023г. Изготвил становище: проф. д-р Красимира Йонкова
В. Търново /...../